

AVENIJA UTOPIJA

OD ISTOG AUTORA

ATLAS OBLAKA
HILJADU JESENI JAKOBA SE ŽUTA
NEVIDLJIVI SATI
SLEJDOVA VILA

DEJVID MIČEL

Preveo
Nikola Pajvančić

■ Laguna ■

Naslov originala

David Mitchell
UTOPIA AVENUE

Copyright © 2020 by David Mitchell Text
Translation copyright ©2021 za srpsko izdanje, LAGUNA

Beril i Niku
za crvendaće i godine

Sadržaj

Raj je put za raj	9
Strana A	
1. Nema nade (Mos)	11
2. Splav i reka (Holovej).	34
3. Mračna komora (De Zut).	55
4. Paramparčad (Mos).	86
5. Mona Liza peva bluz (Holovej)	106
Strana B	
1. Svadbeno prisustvo (De Zut).	129
2. Purpurni plamen (Mos)	147
3. Neočekivano (Holovej).	169
4. Nagrada (De Zut)	194
Materija života	219
Strana A	
1. Udica (Mos)	221
2. Tajna večera (Grifin–Holovej).	246

3. Graditelji (Muzika: Avenija utopija – reči: Frenklend)	265
4. Dokaz (Holovej)	289
Strana B	
1. Stražar u noći (De Zut)	309
2. Gurni taj kamen (Mos)	334
3. Čak i zumbuli (Holovej)	368
4. Duševno zdravlje (De Zut)	391
5. Vidi ko to nije (Mos)	415
Na trećoj planeti	439
Strana A	
1. Hotel Čelsi br. 939 (Holovej)	441
2. Šta da kažem ko zove? (De Zut)	470
3. Unutra onoga unutra (Holovej)	487
4. Hronometar (De Zut)	504
Strana B	
1. I ja sam tu stranac (Mos)	529
2. Osmica pehara (Mos)	558
3. Uska staza ka dalekom zapadu (Mos)	578
POSLEDNJE REČI	601
Izjave zahvalnosti	613

Raj je put za raj

STRANA A

- 1. Nema nade (Mos)
- 2. Splav i reka (Holovej)
- 3. Mračna komora (De Zut)
- 4. Paramparcad (Mos)
- 5. Mona Liza peva bluz (Holovej)

Nema nade

Din žuri pored bioskopa *Feniks*, izbegava slepca s tamnim naočarima, zakoračuje na Čering kros roud da pretekne sporu ženu s kolicima, preskače prljavu lokvu i skreće u Ulicu Denmark, gde se kliza na crnom ledu. Noge mu lete uvis. U vazduhu je dovoljno dugo da vidi kako slivnik i nebo menjaju mesta i da pomisli: *Au, ovo će da boli*, pre nego što ga pločnik udara u rebra, koleno i nožni članak. *Au, stvarno boli*. Niko se ne zaustavlja da mu pomogne. *To ti je London*. Nekakav berzanski agent sa zaliscima i polucilindrom podrugljivo se smeška nesreći koja je zadesila dugokosu propalicu, a onda odlazi. Din teško ustaje, uprkos bolu koji probada, i samo se nada da ništa nije slomio. Kod gospodina Kraksija nema plaćenog bolovanja. Bar su mu šake i prsti pokretni. *Novac*. Proverava da li mu je na sigurnom štedna knjižica sa dragocenim teretom od deset novčanica od pet funti. *Sve je u redu*. Nastavlja hramljući. Prepoznaje Rika „Iz Prve“ Vejkmana u prozoru kafića *Đokonda* na drugoj strani ulice. Din pomišlja kako bi bilo sestri s Rikom uz šolju čaja i cigaru i popričati o studijskim tezgama, ali petak je ujutru i treba platiti kiriju, a gospođa Nevit čeka u svom salonu poput džinovskog pauka. Din je te nedelje prilično na ivici živaca, čak i po sopstvenim merilima. Rejova uplata stigla je tek juče, a u redu da podigne gotovinu proveo

je četrdeset minuta, tako da sada grabi dalje, pored muzičkih izdavača *Linča i Laptona*, gde je gospodin Linč rekao Dinu da su sve njegove pesme sranje, sem nekoliko koje su budalaštine. Pored *Menadžerske agencije Alfa Kamingsa*, gde je Alf Kamings stavio punačku šaku na unutrašnjost Dinove butine i prošaputao: „Obojica znamo šta sve mogu da uradim za tebe, lepi moj dečko; pitanje glasi: šta ćeš ti da uradiš za mene?“, i pored studija *Fangas hat*, gde je trebalo da Din snimi demo sa grupom *Oklopnjača Potemkin* pre nego što su ga šutnuli.

„UPOMOĆ, molim vas...“ Čovek crvenog lica grabi Dinov okovratnik i hukće: „Ne...“ Presamićuje se od bola. „Ubija me...“

„Dobro je, družo, sedi tu na stepenik. Gde te boli?“

Sa čovekovih iskrivljenih usana kaplje pljuvačka. „Grudi...“

„Hajde, sad ćemo, hm... da pozovemo pomoć.“ Osvrće se oko sebe, ali ljudi žurno prolaze, dignutih okovratnika, natučenih šešira i skrenutih pogleda.

Čovek jeca i naslanja se na Dina. „Aaa-aaaahh.“

„Družo, mislim da tebi treba hitna, tako da...“

„Šta je ovde problem?“ Pridošlica je Dinov vršnjak, kratko je ošišan a na sebi ima pristojan đubretarac. Razlabavljuje kravatu čoveka koji je pao i zaviruje mu u oči. „Slušajte, ja se zovem Hopkins, doktor sam. Klimnite ako me razumete.“

Čovek krivi lice, hukće i uspeva da jednom klimne glavom.

„U redu.“ Hopkins se okreće Dinu. „Je li ovaj gospodin vaš otac?“

„Ma ne, prvi put ga vidim u životu. Rekao je da ga boli u grudima.“

„U grudima, je li?“ Hopkins skida rukavicu i pritiska šaku na venu u čovekovom vratu. „Jaka aritmija. Gospodine? Čini mi se da ste doživeli srčani udar.“

Čoveku se oči šire; onda se skupljaju od novog bola.

„U kafiću ima telefon“, kaže Din. „Pozvaću hitnu pomoć.“

„Neće stići na vreme“, kaže Hopkins. „Na Čering kros roudu je saobraćajni kolaps. Znaš li gde je Ulica Frit?“

„Da, znam – tamo je ona klinika, kod Trga Soho.“

„Tako je. Trči tamo što brže možeš, reci im da je čovek doživeo srčani udar ispred prodavnice duvana u Ulici Denmark i da doktoru Hopkinsu treba tim s nosilima, hitno. Jesi li upamtio sve?“

Hopkins, Ulica Denmark, nosila. „Jesam.“

„Odlično. Ja ću ostati ovde da mu pružim prvu pomoć. Sada trči koliko te noge nose. Ovaj nesrećnik zavisi od tebe.“

Din trči preko Čering kros rouda, u Ulicu Maneti, pored knjižare *Fojls* i kroz uličicu ispod paba *Herkulovi stubovi*. Njegovo telo je sada zaboravilo na bol pada. Prolazi pored đubretara koji prevrću kante u đubretarski kamion u Ulici Grik, grabi sredinom puta do Trga Soho, gde plaši jato golubova koji naglo uzleću, zamalo se drugi put kliza kada skreće u Ulicu Frit, pa leti uz stepenice klinike i u recepciju gde čuvar čita *Dejli mirror*. „POGINUO DONALD KEMBEL“, piše na naslovnoj strani. Din zadihano izgovara poruku: „Šalje me doktor Hopkins... Srčani udar u Ulici Denmark... Treba mu tim s nosilima, hitno...“

Čuvar spušta novine. Na brkovima ima mrvice peciva. Deluje ravnodušno.

„Umreće čovek“, kaže Din. „Jeste li čuli šta vam kažem?“

„Naravno da sam čuo. Vičeš mi u lice.“

„Onda šaljite pomoć! Ovo je bolnica, pobogu, zar ne?“

Čuvar frkće, duboko i snažno. „Pre susreta sa tim doktorom Hopkinsom podigao si iz banke znatan iznos u gotovini, zar ne?“

„Da. Pedeset funti. Pa?“

Čuvar otresa mrvice s revera. „Taj novac i dalje imaš, je li, sinko?“

„Evo ga.“ Din zavlači ruku u kaput da uzme štednu knjižicu. Nje nema. *Mora da je tu*. Proba u drugim džepovima. Bolnička kolica škripavo prolaze. Neko dete plače na sav glas. „O jebote – sigurno mi je ispala dok sam trčao ovamo...“

„Žao mi je, sinko. Izradili te mangupi.“

Din se priseća čoveka koji mu je pao na grudi... „Ne. Ne. To je bio pravi srčani udar. Jedva je mogao da stoji.“ Ponovo proverava džepove. Novca i dalje nema.

„Znam da nije neka uteha“, kaže čuvar, „ali ti si nam peti od novembra. Raščula se priča. Sve bolnice i klinike u centru Londona prestale su da šalju nosila ako ih zove neki 'Hopkins'. Uvek bude uzalud. Kad tamo stignu, nema nikog.“

„Ali oni...“ Dinu kao da će pozliti. „Ali oni...“

„Hoćeš da kažeš: 'Ne liče na džeparoše'?“

Din je baš to hteo da kaže. „Kako su mogli znati da imam para kod sebe?“

„Šta bi ti radio da te zanima nečiji mastan pun novčanik?“

Din razmišlja. *Banka*. „Videli su me kako podižem pare. Onda su me pratili.“

Čuvar zagriža rol-viršlu. „Pravo u centar, gospodine Holmse.“

„Ali... ali veći deo tog novca je bio da platim bas i...“ Din se priseća gospođe Nevit. „O jebote. Ostatak je bio za kiriju. Kako ću sad da platim kiriju?“

„Možeš da prijaviš krađu, ali da se panduri potrude zbog nečega u Sohou – nema nade.“

„Moja gazdarica je pravi nacista. Izbaciće me na ulicu.“

Čuvar srče čaj. „Reci joj da si ga izgubio dok si pokušavao da učiniš dobro delo. Možda se sažali. Ko zna?“

Gospođa Nevit sedi pored visokog prozora. Salon smrdi na vlagu i slaninu. Kamin izgleda napušteno. Gazdaričina knjiga sa računima otvorena je na pisaćem stolu. Njene igle za pletenje kuckaju. Luster, većito ugašen, visi s tavanice. Nekada cvetne tapete utonule su u mrak džungle. Fotografije tri pokojna muža gospođe Nevit mrko gledaju iz pozlaćenih ramova. „Dobro jutro, gospođu Nevit.“

„Jedva da je još jutro, gospodine Mose.“

„Da, hm, pa...“ Dinovo grlo je suvo. „Opljačkali su me.“

Igle za pletenje se zaustavljaju. „To je sigurno izuzetno neprijatno.“

„I te kako. Podigao sam novac za stanarinu, ali su me u Ulici Denmark nasamarila dva džeparoša. Sigurno su videli kako

podižem gotovinu u banci pa su me pratili. Opljačkali me usred bela dana. Doslovno.“

„Eh, eh. Kakva priča.“

Misli da je lažem, misli Din.

„Prava šteta“, nastavlja gospođa Nevit, „što nisi ostao da radiš u *Bretonu*, kraljevskoj štampariji. To je bio pravi posao. U pristojnom delu grada. U Mejferu nema uličnih krađa.“

Kod Bretona je bilo surovo izrabljivanje, misli Din. „Kao što sam vam rekao, gospođu Nevit, *Breton* prosto nije bio za mene.“

„To se mene, naravno, ne tiče. Mene se tiče samo stanarina. Treba li da shvatim da tražiš odlaganje plaćanja?“

Din se malčice opušta. „Iskreno, bio bih vam veoma zahvalan.“

Njene usne se stežu a nozdrve joj se šire. „Onda ću ovog puta, i to samo ovog puta, produžiti rok za plaćanje stanarine...“

„Hvala vam, gospođu Nevit. Ne mogu da vam kažem koliko sam...“

„... do dva sata. Da niko ne kaže kako nisam predusretljiva.“

Je l' to matora krava mene zeza? „Dva sata... danas?“

„To je, sigurna sam, sasvim dovoljno vremena da odete do banke i nazad. Samo ovog puta nemojte da se razmećete novcem dok izlazite.“

Din oseća vrućinu, hladnoću i mučninu. „Moj račun je zapravo sada potpuno prazan, ali u ponedeljak primam platu. Onda ću vam platiti sve.“

Gazdarica povlači uzicu koja visi s tavanice. Uzima karton s natpisom sa pisaćeg stola: „IZDAJE SE GARSONJERA – CRNCI I IRCI NISU POŽELJNI – RASPITAJTE SE UNUTRA.“

„Ne, gospođu Nevit, nemojte tako. Nema potrebe.“

Gazdarica stavlja natpis u prozor.

„Gde ja noćas da spavam?“

„Gde god želiš. Ali ovde nećeš.“

Prvo sam ostao bez novca, pa onda bez krova nad glavom.

„Onda mi vratite depozit.“

„Stanari koji ne plate stanarinu gube pravo na povratak depozita. Pravila su istaknuta na svim vratima. Ja tebi ne dugujem ni prebijenu paru.“

„To je moj novac, gospođo Nevit.“

„Po ugovoru koji si potpisao, nije.“

„Novog stanara ćete naći do utorka ili srede. Najkasnije. Ne možete da zadržite moj depozit. To je krađa.“

Ona ponovo počinje da plete. „Znaš, odmah sam ja nanjušila da si ti koknjevski ološ. Ali rekoh sebi: *Ne, pruži mu priliku. Ipak je štamparija Njenog veličanstva videla nekakav potencijal u tom mladiću.* I zato sam ti pružila tu priliku. I šta se onda desilo? Dao si otkaz kod *Bretona* zbog nekakve 'pop grupe'. Pustio si kosu kao devojka. Novac trošiš na gitare i bog sveti zna na šta još, tako da nemaš ništa za crne dane. A sada me optužuješ za krađu. Pa, bar sam naučila da moram više verovati samoj sebi. Što se na smetlištu rodi, na smetlištu i ostaje. Ah, gospodine Harise...“ Njen stalni stanar i silos, bivši vojnik, pojavljuje se na vratima salona. „Ova...“ – pogledava Dina – „osoba sada odlazi. Smesta.“

„Ključeve“, kaže gospodin Haris. „Oba.“

„Šta je sa mojom opremom? I nju ćete da ukradete, je li?“

„Nosi svoju 'opremu' sa sobom“, kaže gospođa Nevit, „samo mi ona još treba. Sve što u dva sata još nađem u tvojoj sobi, u tri će biti u vojsci spasa. A sada odlazi.“

„Pa da li je ovo *moгуće?*“, mrmlija Din. „Crkla dabogda.“

Gospođa Nevit ga ignoriše. Njene igle kuckaju. Gospodin Haris hvata Dina pozadi za okovratnik i diže ga.

Din jedva može da diše. „Daviš me, skote!“

Bivši narednik gura Dina u hodnik. „Bež u svoju sobu, spakuj se i tutanj. Inače neću samo da te davim, ološu dugokosi narkomanski...“

Bar još posao imam. Din nabija kafu u metalnu kapsulu, kači je na otvor za vrelu vodu i povlači ručku. Iz aparata „gađija“ šišti para. Dinova osmosatna smena se oteгла. Sav je ugruvan od pada u Ulici Denmark. Napolju je noć ledena, ali kafić *Etna* na uglu D'Arblejeve i Bruerove je topao, svetao i bučan. Studenti i tinejdžeri iz predgrađa razgovaraju, flertuju, raspravljaju. Tu

se okupljaju modovi pre nego što će otići u muzičke sale da se drogiraju i plešu. Doterani stariji muškarci odmeravaju devojke glatke puti koje tragaju za sponzorima. Ne toliko doterani stariji muškarci svraćaju na kafu pre posete porno-bioskopu ili kupleraju. *Noćas ovde ima bar sto gostiju*, misli Din, *a baš svako od njih ima gde noćas da prespava.* Otkako je počeo smenu, Din se nadao da će svratiti neko koga poznaje i ko mu nešto duguje pa da izmoljaka spavanje na kauču. Nade su mu splasnule kako su sati prošli i sada su potpuno zgasnule. Iz džuboksa trešti „19th Nervous Breakdown“ *Stonsa*. Din je jednom skinuo akorde te stvari sa Kenijem Jervudom, u ono jednostavnije doba kada je svirao u *Grobarima*. Iz aparata kaplje kafa i puni šoljicu do dve trećine. Din skida kapsulu i prazni soc u sudoperu. Gospodin Kraksi prolazi s poslužavnikom punim prljavih tanjira. *Traži da ti ranije plati*, kaže Din sebi po pedeseti put. *Nemaš drugog izbora.* „Gospodine Kraksi, mogu li...“

Gospodin Kraksi se okreće, i ne primećujući Dina: „Pru, obriši šank napred, jebote, to je skandalozno na šta liči!“ Nastavlja da se probija, tako da se sada iza njega vidi gost koji sedi za šankom, između aparata za hladno mleko i aparata za kafu. Tridesetak mu je godina, pročelav je, reklo bi se knjiški tip, na sebi ima pepito blejzer i moderne pravougaone naočare sa plavim staklom. *Možda je peškir, ali u Sohou se nikad ne zna.*

Gost diže pogled sa časopisa – *Rekord vikli* – i pogled mu se ukršta sa Dinovim pogledom, bez stida. Mršti se, kao da pokušava da se priseti odakle ga poznaje. Da su u pabu, Din bi rekao: *Šta je, šta gledaš?* Ovde Din skreće pogled i ispira kapsulu hladnom vodom, ali i dalje oseća gostov pogled na sebi. *Možda misli da mi se sviđa.*

Šeron stiže s novim narudžbinama. „Dva espresa i dve kole za devetku.“

„Dva espresa, dve kole, devetka, primljeno.“ Din se okreće ka aparatu, pritiska prekidač i mlečna pena se spušta na kapučino.

Šeron dolazi na njegov deo pulta da dopuni posudu sa šećerom. „Stvarno mi je žao što ne možeš da spavaš kod mene na podu.“

„Ma nema problema.“ Din sipa kakao na kapučino i stavlja ga na pult za Pru. „Nije ni trebalo da te pitam.“

„Moja gazdarica ti je pola KGB, pola glavna časna sestra. Da probam da te prošvercujem, zaskočila bi nas pa bi posle bilo: 'Ovo je pristojna kuća a ne kupleraj!', i onda bi me izbacila.“

On puni kapsulu za espresso. „Jasno mi je. Sve je okej.“

„Nećeš da spavaš ispod mosta, je li?“

„Ma ne, naravno da neću. Okrenuću neke ortake.“

Šeron se ozarila. „U tom slučaju...“ – njiše kukovima – „drago mi je što si mene prvu pitao. A ako ima nešto što *moгу* da za tebe uradim, tu sam.“

Dinu nije privlačna ta dobroćudna ali dežmekasta, bledunjava devojka sa preblizu usađenim očima nalik na grožđice... *ali u ljubavi i ratu sve je dozvoljeno*. „Pa, je l' bi mogla da mi pozajmiš par funti do ponedeljka? Samo dok ne dobijem platu.“

Šeron okleva. „A kako ćeš da mi uzvратиš, je li?“

O, *vidi ti namigušu*. Din koristi svoj poluosmeh. Otvara flašu kole. „Kad se malo sredim, vratiću ti sa vrtoglavom kamatom.“

Ona sija i Din gotovo da oseća krivicu koliko je to bilo lako. „Možda imam nešto u torbici. Samo nemoj da me zaboraviš kad se obogatiš i postaneš slavna pop zvezda.“

„Petnaestica još čeka!“ , viče gospodin Kraksi sa sicilijanskim kokni naglaskom. „Tri tople čokolade! Maršmelou! Življe!“

„Tri tople čokolade“, dovikuje Din. Šeron odlazi s posudom za šećer. Pru stiže da odnese kapučino na sto broj osam i Din kači narudžbinu na ekser. Sada je negde na dve trećine. Gospodin Kraksi bi trebalo da je dobro raspoložen. *Jer ja sam ga ugasio ako nije*. Počinje da pravi espresso za devetku. Posle *Stonsa* ide Donovanov „Sunshine Superman“. Para šišti kroz aparat. Din se pita koliko li će tačno biti Šeroninih „par funti“. Nedovoljno za hotel, to je bar jasno. Na Totenhem kort roudu je hostel YMCA*, ali on nema predstavu hoće li biti slobodnih kreveta. Tamo neće stići pre pola jedanaest. Din ponovo prečešljava spisak Londonaca koji (a)

* Engl.: *Young Men's Christian Association* – Udruženje mladih hrišćana, dobrotvorna hrišćanska organizacija. (Prim. prev.)

moгу da mu pomognu i (b) imaju telefon. Metro se zatvara oko ponoći, pa ako se Din pojavi na nečijim vratima u Brikstonu ili Hamersmitu sa basom i rancem a kod kuće ne bude nikoga, nastradao je. Razmišlja čak i o svojim starim kolegama iz *Oklopnjače Potemkin*, ali sluti da je taj most definitivno spaljen.

Din pogledava gosta sa plavim naočarima. *Rekord vikli* je zamenuo nekom knjigom, *Niko i ništa u Londonu i Parizu*. Din se pita je li ovaj bitnik. Nekoliko tipova iz umetničke škole glumili su da su bitnici. Pušili su goloaz, pričali o egzistencijalizmu i nosili sa sobom francuske novine.

„Ej, Kleptone.“ Pru ima dara za nadimke. „Te tople čokolade neće same da se naprave.“

„Klepton svira *solo gitaru*“, objašnjava Din stoti put. „Ja sam *basista*, pobogu.“ Primećuje da Pru izgleda zadovoljna sobom.

Dvorištance iza kuhinje *Etnе* maglovito je okno skoreno od čađi, u kome jedva ima prostora za kante. Din gleda pacova kako se penje uz oluk ka kvadratu odozdo osvetljenih noćnih oblaka. Povlači poslednji dugački dim poslednjeg danhila. Prošlo je deset i njegova i Šeronina smena je gotova. Šeron je otišla kući, pošto je pozajmila Dinu osam šilinga. *To je vozna karta do Grejvsenda, ako sve ostalo propadne*. Din kroz kuhinjska vrata čuje Kraksija kako na italijanskom razgovara s najnovijim sinovcem koji je stigao sa Sicilije. Ovaj jedva da zna nešto engleskog, ali to mu nije potrebno da sprema kazane vrelog sosa bolonjez, koji, preleven preko špageta, predstavlja jedino jelo u *Etni*.

Pojavljuje se gospodin Kraksi. „Znači, 'oćeš da popričaš, Mose.“

Din gasi cigaretu na ciglama popločanoj zemlji. Gazda ga strelja pogledom. *Majku mu*. Din diže opušak. „Izvinite.“

„Nemam celu noć.“

„Možete li, molim vas, sada da mi platite?“

Gospodin Kraksi proverava je li dobro čuo: „Da ti platim 'sada'?“

„Da. Platu. Noćas. Sada. Molim vas.“

Gospodin Kraksi deluje kao da ne veruje rođenim ušima. „Ja platu plaćam u ponedeljak.“

„Da, ali hoću da kažem, kao što sam vam ispričao, danas su me opljačkali.“

Gospodin Kraksi je od života i Londona postao nepoverljiv. *Ili se možda takav rodio.* „To je malerozno. Ja plaćam u ponedeljak, ali uvek.“

„Ne bih vas molio da nisam potpuno očajan. Nisam mogao da platim stanarinu, pa me je gazdarica izbacila. Zato su mi ranac i bas u ormariću za osoblje.“

„Ah. Ja mislio da ideš na odmor.“

Din se usiljeno osmehuje, za slučaj da je to bila šala. „Kamo sreće. Ali ne, *stvarno* mi treba plata. Kao, za sobu u YMCA ili tako nešto.“

Gospodin Kraksi razmišlja. „U govornima si, Mose. Ali sam si se u njih uvalio. Ja uvek plaćam u ponedeljak.“

„Možete onda da mi pozajmite nekoliko funti? Molim vas?“

„Imaš gitaru. Idi u zalagaonicu.“

Kao da cedim suvu drenovinu, misli Din. „Kao prvo, još nisam platio poslednju ratu za bas, tako da ne mogu da ga prodam. Taj novac što su mi ukrali bio je za to.“

„Sad si rekao da je bio za kiriju.“

„Jedan deo je bio za kiriju. Većina je bila za bas. Kao drugo, petak je, prošlo je deset i sve zalagaonice su zatvorene.“

„Ja ti nisam banka. Plaćam u ponedeljak. Kraj priče.“

„Kako uopšte da *dodem* na posao u ponedeljak ako dobijem upalu pluća pošto sam čitav vikend spavao u Hajd parku?“

Obraz gospodina Kraksija poigrava. „Ako ne dođeš u ponedeljak, nema problema. Onda ti platim kurac. Dobiješ samo radnu knjižicu. Jasno?“

„U čemu je *razlika* da mi platite sada i da mi platite u ponedeljak? Pa, pobogu, čak i ne radim za vikend!“

Gospodin Kraksi je prekrstio ruke. „Mose, otpušten si.“

„O *jebote!* Pa ne možete to da mi uradite.“

Zatupast prst ubada Dina u pleksus. „Prosto je. Uradio sam. Odlazi.“

„Ne.“ *Prvo novac, onda gajba, a sada posao.* „Ne. Ne.“ Din sklanja Kraksijev prst. „Dugujete mi platu za pet dana.“

„Dokaži. Tuži me. Uzmi advokata.“

Din zaboravlja da je visok metar sedamdeset, a ne metar devedeset, pa viče Kraksiju u lice: „*DUGUJEŠ MI PLATU ZA PET DANA, LOPOVČINO SMRDLJIVA.*“

„Ah, *si, si,* ja tebi dugujem. Evo, ja uvek vraćam svoje dugove.“

Pesnica se snažno zariva u Dinov stomak. Din se presamitio i pada na leđa, preneraženo hukće. *Drugi put danas.* Pas laje. Din ustaje, ali je Kraksi već otišao i dva sicilijanska sinovca pojavljuju se na kuhinjskim vratima. Jedan drži Dinov fender, drugi njegov ranac. Sprovode Dina napolje kroz kafić. Sa džuboksa *Kinks* pevaju „Sunny Afternoon“. Din jednom pogleda iza sebe. Kraksi ga iza kase strelja pogledom, prekrštenih ruku.

Din svom bivšem poslodavcu pokazuje srednji prst.

Kraksi prelazi rukom preko grla.

Na Ulici D'Arblej, pošto nema kuda da krene, Din razmišlja o mogućim posledicama bacanja cigle u izlog kafića. Pritvorska ćelija bi mu rešila kratkoročni stambeni problem, ali mu dosije ne bi pomogao na duge staze. Ulazi u telefonsku govornicu na čošku. Unutrašnjost je oblepljena ceduljama sa ženskim imenima i brojevima telefona. Fender je privio uza sebe, a rancem drži vrata otvorena. Din nalazi novčić od šest penija i prelistava svoj mali imenik. *Ovaj se odselio u Bristol... Njemu još dugujem petaka... ovaj je otišao...* Din nalazi broj Roda Dempsija. Roda ne poznaje dobro, ali on je zemljak iz Grejvsenda. Prošlog meseca je u Kemdenu otvorio radnju sa kožnim jaknama i bajkerskom opremom. Din okreće broj, ali se niko ne javlja.

Šta sada?

Din izlazi iz govornice. Ledena magla sve muti, skriva lica prolaznika, prigušuje neonske reklame – ŽENSKЕ! ŽENSKЕ!

ŽENSKE! – i ispunjava Dinova pluća. Ima petnaest šilinga i tri penija i dva načina da ih potroši. Mogao bi da ode niz Ulicu D'Arblej do Čering kros rouda, uhvati autobus za stanicu London bridž i voz za Grejvsend, da probudi Reja, Širli i njihovog sina, da prizna da su mu Rejovih krvavo zarađenih pedeset funti – o čemu Širli ništa ne zna – ukrali u roku od deset minuta pošto ih je digao u banci i da zamoli da spava na sofi. Ali ne može tamo da ostane zauvek.

A sutra? Da se vrati kod bake Mos i Bila? Sa dvadeset tri godine. Kasnije te nedelje odneće fender u *Selmerovu prodavnicu gitara* i moliće za delimični povratak onoga što je već platio. Počivaj u miru, Dine Mose, profesionalni muzičaru. Hari Mofat će naravno saznati. I ima da crkne od smeha.

Ili... Din gleda niz Ulicu Bruer, klubove, svetla, gužvu, striptiz barove, fliperane, pabove... *Da još jednom, poslednji put, bacim kockice.* Guf je možda u *Kočiji i konjima*. Nik Vu je petkom obično u klubu *Mandrejck*. Al kod *Bandžija* tamo u Ulici Ličfild. Možda ga Al pusti da spava kod njega na podu do ponedeljka. Sutra će potražiti posao u nekom drugom kafiću. Ako je moguće što dalje od *Etne*. *Do sledeće plate ću preživeti na hlebu i margarinu.*

Ali... Šta ako sreća prati razumne? Šta ako Din poslednji put baci kockice, potroši novac da uđe u klub, startuje neku buržujku koja ima sopstveni stan, pa mu ona zbriše dok je Din u ve-ceu? *Ne bi bilo prvi put.* Ili šta ako ga izbacivač izbaci, pijanog kao dupe, na ledeni pobljuvani pločnik u tri ujutru, bez pare za voz? Onda će u Grejvsend moći da se vrati samo pešaka. Na drugoj strani Ulice D'Arblej klošar na svetlu iz perionice pretražuje prepunu kantu. *Šta ako je i on nekada poslednji put bacio kockice?*

Din to izgovara naglas: „Šta ako su moje pesme sranje i budalaštine?“

Šta ako se samo zavaravam da sam muzičar?

Din mora da odluči. Ponovo vadi novčić od šest penija.

Glava, Ulica D'Arblej i Grejvsend.

Pismo, Ulica Bruer, Soho i muzika.

Din baca novčić u vazduh...

* * *

„Izvini, ti si Din Mos?“ Novčić pada u slivnik i nestaje. *Šest penija!* Din se okreće da vidi mogućeg peškira bitnika sa pulta u *Etni*. Na glavi ima šubar, kao ruski špijun, mada mu naglasak zvuči američki. „Hej, izvini, zbog mene si izgubio novčić...“

„Da, jesam.“

„Čekaj, evo ga, vidi...“ Neznamac se saginje i vadi Dinovih šest penija iz pukotine. „Izvoli.“

Din ga stavlja u džep. „A ko si ti?“

„Zovem se Levon Frenklend. Upoznali smo se u avgustu, u bekstejđu *Brajton odeona*. Revija budućih zvezda. Ja sam bio menadžer benda *Čovekoliki majmuni*. Ili sam bar pokušavao da to budem. Ti si svirao u *Oklopnjači Potemkin*. Svirali ste 'Prljavu reku'. Sjajna stvar.“

Din zazire od hvale, posebno od potencijalnog peškira. S druge strane, ovaj potencijalni peškir je muzički menadžer, a Din je u poslednje vreme retko čuo reči hvale, od bilo koga i za bilo šta. „Ja sam napisao 'Prljavu reku'. To je moja pesma.“

„Da, to sam shvatio. Takođe sam shvatio da si se razišao sa *Potemkinima*.“

Dinov vrh nosa je leden. „Izbacili su me. Zbog 'revizionizma'.“

Levon Frenklend smehom izbacuje isprekidane oblake ledenog daha. „Da ne budu uvek 'kreativne nesuglasice'.“

„Napisali su pesmu o Mao Cedungu i ja sam rekao da je teško sranje. Refren je išao: *Druže Mao, druže Mao, pod tvoj crveni barjak spremno sam stao*. Kunem se.“

„Bolje ti je bez njih.“ Frenklend vadi paklicu rotmansa i nudi Dinu.

„Bez njih sam švorc.“ Din utrnulim prstima vadi jednu. „Skroz švorc i do guše u govnama.“

Frenklend otmenim zipom pripaljuje cigaretu prvo Dinu pa sebi. „Prosto sam morao da čujem...“ Pokazuje glavom ka *Etni*. „Znači, noćas nemaš gde?“

Odred modova maršira skockan za petak večer. Na spidu su i idu u klub *Marki*, pretpostavlja Din. „Nemam. Baš nigde.“

„Imam jedan predlog“, rešava Frenklend da kaže.

Din se stresao. „Je li? Kakav to predlog?“

„U klubu *2i* noćas svira jedan bend. Voleo bih da čujem tvoje mišljenje kao muzičara o njihovom potencijalu. Ako pođeš, možeš posle da kuntaš kod mene na sofa. Stan mi je u Bejsvoteru. Nije *Ric*, ali je toplije nego ispod mosta.“

„Zar ti nisi menadžer *Čovekolikih majmuna*?“

„Više nisam. Kreativne nesuglasice. Sada sam“ – negde u blizini razbilo se staklo i odjekuje demonski smeh – „u potrazi za novim talentima.“

Din oseća iskušenje. Biće toplo i suvo. Sutra će moći da se ogrebe za doručak, da se umije i sredi, pa da krene redom kroz imenik. Frenklend sigurno ima telefon. *Problem je: šta ako ovaj pojao za spasavanje ima cenu?*

„Ako bi se na mojoj sofa osećao ugroženo“ – Levon izgleda kao da mu je zabavno – „možeš da spavaš u kupatilu. Zaključava se iznutra.“

Znači, on jeste peder, shvata Din, i zna da sam ga provalio... ali ako mu to ne smeta, što bi smetalo meni? „Okej je sofa.“

U podrumu kluba *2i* u Ulici Old Kompton 59 vruće je, vlažno i mračno kao pod pazuhom. Dve gole sijalice vise iznad niske bine sklepane od dasaka i gajbi za mleko. Zidovi se znoje a sa tavanice kaplje. A ipak pre samo pet godina, *2i* je bio mesto gde su se probili najveći novi talenti u Sohou: Klif Ričard, Henk Marvin, Tomi Stil i Adam Fejt, svi su tu počeli. Noćas je na bini *Bluz kadilak Arčija Kinoka* sa Arčijem Kinokom na vokalu i ritam gitari; basistom Larijem Retnerom; bubnjarem u prsluku čiji su bubnjevi preveliki za binu; i visokim, mršavim, mahnitim gitaristom koji ima rumenkastu put, ričkastu kosu i uzane oči. Njegova ljubičasta bluza vijori a kosa mu pada preko vrata gitare. Bend svira stari hit Arčija Kinoka „Pakleno sam“. Dinu je samo nekoliko trenutaka dovoljno da vidi kako otpada ne jedan nego dva točka. Arči Kinok je pijan, naduvan ili oboje. On bluzerski ječi u mikrofon – „*Pakleno sam*

saaaam, mala, saaaaaam“ – ali stalno promašuje na gitari. Lari Ratner, u međuvremenu, ne prati ritam. Dok peva prateći vokal – „*Ti si isto saaaaamaaa, mala, ti si isto saaaaamaaa*“ – falšira, i to ne na način koji ponekad ume da bude simpatičan. Usred pesme reži na bubnjara: „Presporo je jebote!“ Bubnjar se mršti. Gitarista počinje solo, i drži vijugavu, zujeću notu tri takta pre nego što prelazi na istrošen rif. Arči Kinok nastavlja svoju ritam deonicu, drži se progresije E-A-G dok solo gitarista preuzima melodiju pa je opčinjavajuće preokreće. Drugi solo ostavlja na Dina jači utisak čak i od prvog. Ljudi izvijaju vrat da vide prste solo gitariste kako lete, biraju, stežu, povlače, klize i udaraju preko čitavog vrata.

Kako mu to uopšte polazi za rukom?

Posle „I’m Your Hoochie Coochie Man“ Madija Votersa sledi manji hit Arčija Kinoka, „Magic Carpet Ride“, koji prelazi u „Green Onions“ Bukera Tija i *Em-Džiza*. Gitarista i bubnjar sviraju sve poletnije i strastvenije, dok dvojica veterana Kinok i Ranter koče čitav bend. Vođa grupe završava prvi deo nastupa tako što pozdravlja dvocifreni broj prisutnih kao da je upravo razvalio *Albert hol*. „Pozdrav Londonu, ja sam Arči Kinok i *evo me opet među vama!* Brzo se vraćamo za drugi deo, dogovoreno?“ *Bluz kadilak* se povlači u niski bunker pored bine. „I Feel Fine“ grupe *Krim* zavija sa slabasnih zvučnika a polovina prisutnih se gura na sprat da uzme kolu, sok ili kafu.

Frenklend pita Dina: „Dakle?“

„Doveo si me da vidim gitaristu, je l’ tako?“

„Tako je.“

„Prilično je dobar.“

Levon pravi grimasu koja govori: „I to je sve?“

„Fenomenalan je. Ko je on?“

„Zove se Jasper de Zut.“

„Čoveče. Kod mene u kraju linčuju i za manje.“

„Otac Holanđanin, majka Engleskinja. U Engleskoj je tek mesec i po, tako da još ispituje teren. Hoćeš malo burbona u tu kolu?“

Din pruža flašu i ovaj mu sipa priličnu dozu. „Živeli. Sa Arčijem Kinokom samo gubi vreme.“

„Isto kao ti sa *Oklopnjačom Potemkin*.“

„Ko je bubnjar? I on je dobar.“

„Piter Griffin. 'Grif'. Iz Jorkšira. Zanat je pekao po džez klubovima na severu, svirao je u orkestru Volija Vitbija.“

„Onog džez trubača Volija Vitbija?“

„Baš tog.“ Levon otpija iz pljoske.

„Da li Jasper de Kakobeše ume i da komponuje sem što ume da svira?“ pita Din.

„Izgleda. Ali Arči ne dozvoljava da sviraju njegove stvari.“

Din oseća ubod ljubomore. „Stvarno ima nešto posebno.“

Levon prelazi tufnastom maramicom preko znojavog čela. „Slažem se. Ali takođe ima i problem. Previše je svoj čovek da se uklopi u već postojeću ekipu kao što je Arčijeva, ali nije ni za solo zvezdu. Potrebni su mu pažljivo odabrani saradnici, jednako talentovani kao on, koji će ga terati dalje i koje će on terati dalje.“

„Koji to bend imaš na umu?“

„Još ne postoji. Ali ubeđen sam da upravo razgovaram sa basistom.“

Din se frktavo smeje. „Ma daj.“

„Ne zezam se. Pravim bend. I počinjem da mislim kako ti, Jasper i Grif možda posedujete tu magičnu hemiju.“

„Je l' ti to mene zezaš?“

„Zar ti tako izgledam?“

„Ne, ali... šta su oni rekli?“

„Sa njima još nisam razgovarao. Ti si, Dine, prvi deo slagalice. Retko bi koji basista bio *i* dovoljno precizan za Grifa *i* dovoljno kreativan za Jaspera.“

Din prihvata da igra tu igru. „A ti bi nam, je li, bio menadžer?“

„Očigledno.“

„Ali Jasper i Grif već imaju bend.“

„Bluz kadilak. To je pas koji crkava. Bilo bi istinsko milosrđe prekratiti mu muke.“

Kap znoja s tavanice nalazi Dinov potiljak. „Njihov menadžer se možda neće složiti.“

„Arčijev *bivši* menadžer je pobegao s lovom, tako da se tim poslovima sada bavi Lari Ratner. Nažalost, on je dobar menadžer koliko sam ja dobar skakač s motkom.“

Din otpija burbon s kolom. „Znači, to je ponuda?“

„Predlog.“

„Zar ne bi trebalo da imamo bar jednu probu, pre nego...“ – Din se zaustavlja da ne kaže „što se spandamo“ – „što nešto rešimo?“

„Naravno. Sudbina je uredila da ti imaš ovde svoj bas, kao i naloženu publiku. Treba samo da klimneš glavom.“

O čemu to on priča? „Ovo je svirka Arčija Kinoka. On ima basistu. Ne možemo sad da pravimo audiciju.“

Levon skida plave naočari i počinje da čisti stakla. „Ali odgovor na pitanje *Da li bi voleo da probaš sa Jasperom i Grifom?* glasi *da*, je li?“

„Pa, da, valjda, ali...“

„Vraćam se za koji minut.“ Frenklend ponovo stavlja naočari. „Imam nešto zakazano. Neće dugo.“

„Zakazano? Sada? Sa kim?“

„Sa crnom magijom.“

Dok čeka da se Levon Frenklend vrati, Din stoji u čošku i čuva bas i ranac. Sviru „Sha-La-La-La-Lee“ *Smol fejsiza*. Din misli da bi reči mogle biti bolje, kad poznat glas kaže: „Moseru!“ Din vidi razrogačene oči, kukastu nosinu i blesavi osmeh Kenija Jervuda, svog druga iz umetničke škole. „Keni!“

„Znači, još si živ. Čoveče, al' ti je narasla kosa.“

„Tebi je sad kraća.“

„To se zove 'nalazhenje stvarnog posla'. Ne mogu reći da mi se mnogo sviđa. Jesi bio kod kuće za Božić? Nisam te video u *Kapetanu Marlouu*.“

„Jesam, ali sam imao grip pa sam ostao kod bake. Nisam zvao nikoga od starog društva.“ *Pre bi se reklo: nisam mogao da se suočim ni sa kim iz starog društva.*

„I dalje sviraš u *Oklopnjači Potemkin*? Čuo sam priče da će potpisati za EMI ili tako nešto.“

„Ma ne, to je sve otišlo u tri lepe. Izašao sam iz benda još u oktobru.“

„Eh. Al' nije to kraj sveta, je li?“

„Pa, nadajmo se da nije.“

„Dakle... sa kim sada sviraš?“

„Ne... hm... pa... nešto probam. Videćemo.“

Keni čeka da Din odgovori normalno. „Jesi dobro?“

Din shvata da je istina manje zamorna od laži. „Ako ćemo iskreno, imao sam paklen dan. Jutros su me opljačkali na ulici.“

„O jebote, čoveče.“

„Zaskočila me njih šestorica. Dvojicu-trojicu sam dobro udesio, al' su mi oteli pare za kiriju – u stvari, to su mi bile sve pare – tako da me je gazdarica šutnula na ulicu. A onda sam dobio i pedal u kaficu u kome sam radio. Tako da sam ti sada do guše u govornima, družo moj.“

„Pa gde sad živiš?“

„Do ponedeljka na nečijoj sofa.“

„A od ponedeljka?“

„Nešto će već da iskrсне. Samo nemoj da kažeš nikom u Grejvsendu, je l' važi? Ljudi vole da tračare, a onda će baka Mos i Bil i moj brat da čuju, pa će da se brinu i...“

„Ma da, naravno, ali slušaj. Uzmi ovo dok se ne snađeš.“ Keni je izvadio novčanik pa je gurnuo nešto Dinu u džep. „To je pet funti, ne pokušavam da te vatam.“

Din je premro od blama. „Družo, nisam žicao, nisam 'teo...“

„Znam. Znam. Ali da su nam uloge zamenjene, ti bi isto uradio za mene, je li?“

Din razmišlja da vrati novac, jedno tri sekunde. Sa pet funti će moći da se hrani dve nedelje. „Pobogu, Keni, ne znam kako da ti zahvalim. Vratću ti ovo.“

„Znam. Al' prvo potpiši ugovor za ploču.“

„Neću zaboraviti. Kunem ti se. Hvala ti. Hoću...“

Prolamaju se krici i vika. Neki čovek se probija kroz gomilu i ruši ljude levo i desno. Keni se sklanja u jednu a Din u drugu stranu. To je Lari Ratner, basista *Bluz kadilaka*, koji beži ka

stepenicama – pošto ga juri Arči Kinok, ali se sapliće o Dinov kofer sa fenderom, koji je skliznuo na pod. Arči Kinok nezgodno pada i udara glavom o betonski pod. Ratner stiže do strmog stepeništa pa se hitro pentra preskačući po dve stepenice i probija se između zapanjenih gostiju kluba *2i*. Arči Kinok ustaje na noge – nos mu je razbijen – i grmi uvis: „*Srce ću da ti iščupam, jesi čuo! Kao što si ti meni!*“ Onda se teturavo penje stepenicama za kolegom, pa i on nestaje.

Svi se međusobno zgleđaju.

„Šta je to bilo *pobogu?*“, pita Keni.

Din menja i pamti Arčijevu pretnju: *Ima da ti i-i-iščupam srce, kao što si ti meni.*

Pojavljuje se Levon Frenklend. „Čoveče, vide li ti ovo?“

„Morao sam i da nisam hteo. Levone, ovo je Keni, moj drug sa umetničkog koledža. U nekom ranijem životu zajedno smo svirali u bendu.“

„Drago mi je. Levon Frenklend. Nadam se da ste obojica izbegli uragane Kinok i Ratner.“

„Da“, kaže Keni, „ali jedva. Šta im se desilo?“

Frenklend prenaplašeno sleže ramenima. „Sve što ja znam su tračevi, žvake i rekla-kazala, a ko će time da se bavi?“

„Tračevi, žvake i rekla-kazala o čemu?“, ne odustaje Din.

„O Lariju Ratneru, ženi Arčija Kinoka, prevari i finansijskim nepravilnostima.“

Din dešifruje njegove reči. „Lari je heftao ženu Arčija Kinoka?“

„Sve upućuje na takav sled događaja.“

„A Arči Kinok je to upravo saznao?“, pita Keni. „Baš sada? U pola svirke?“

Levon izgleda zamišljeno i ozbiljno. „To bi valjda moglo da objasni njegov ubilački bes. Šta vi mislite?“

Pre nego što Din uspe da dodatno analizira moguće posledice, Oskar Morton, zalizani, sovoliki menadžer kluba *2i*, brzo prolazi u pravcu ukopanog bunkera.

„Keni, pričuj načas Dinov ranac“, kaže Levon. „Din i ja ćemo možda biti potrebni tamo.“